

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	44623
Nom	Aspectes psicosocials en l'atenció del procés oncològic
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2219 - M.U. en Infermeria Oncològica	Facultat d'Infermeria i Podologia	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2219 - M.U. en Infermeria Oncològica	2 - Aspectes psicosocials en l'atenció del procés oncològic	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
BENEDITO MONLEON, MARIA DESAMPARADOS	306 - Psicologia Social
LLINARES INSA, LUCIA INMACULADA	306 - Psicologia Social

RESUM

El cáncer es la segunda causa de muerte en Europa. Constituye uno de los mayores problemas de salud pública de la sociedad actual por su elevada mortalidad y morbilidad. Este módulo explora el impacto que tiene el diagnóstico de cáncer y su tratamiento en el paciente, su familia y el personal de enfermería que lo atiende.

Se sabe que un diagnóstico de cáncer puede causar altos niveles de morbilidad psicológica y física, morbilidad que influye en la calidad de vida. La incertidumbre de supervivencia en un cáncer, así como los temas a los que se enfrenta el superviviente (como el control de enfermedad crónica y efectos secundarios de larga duración), puede ser muy debilitador para la persona afectada e influenciar en su calidad de vida y la de sus familias.

El personal a cargo del cuidado de los enfermos oncológicos también se ve afectado en su desempeño profesional por las características de los pacientes con los que trabaja, por ello es imprescindible dotarlos de instrumentos adecuados para que las interacciones que establezcan tanto con los pacientes como con sus familias resulten funcionales y con los mínimos costes personales posibles.

El objetivo general de esta materia es proporcionar al estudiante los conocimientos relativos a las repercusiones psicosociales que el cáncer tiene para en los pacientes, para sus familias y para los profesiones de enfermería que les atienden.

Para ello se dotará al estudiante de instrumentos para evaluar el impacto de vivir con cáncer en el estado de salud/enfermedad de la persona afectada y su familia y se le proporcionará instrumentos para mejorar su capacidad de interacción y de afrontamiento de problemas interpersonales tanto con los pacientes como con sus familias.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No se han especificado restricciones de matrícula con otras asignaturas del plan de estudios.

COMPETÈNCIES

2219 - M.U. en Infermeria Oncològica

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Saber treballar en equips multidisciplinaris reproduint contextos reals i aportant i coordinant els propis coneixements amb els d'altres branques i intervinents.

- Utilitzar les diferents tècniques d'exposició-oral, escrita, presentacions, panells, etc-per comunicar els seus coneixements, propostes i posicions.
- Projectar sobre problemes concrets els seus coneixements i saber resumir i extractar els arguments i les conclusions més rellevants per a la seva resolució.
- Participar en debats i discussions, i ser capaçs de resumir-los i extraure d'ells les conclusions més rellevants i acceptades per la majoria.
- Ser capaç d'establir un pla d'actuació tendent a satisfer les necessitats detectades en el pacient/família afectats per una patologia oncològica i canalitzar-les cap a l'atenció multidisciplinària quan es considere necessari.
- Integrar en la presa de decisions de l'equip multidisciplinari que atén persones amb patologia oncològica i a les seues famílies, el coneixement de les normes legals vigents, les característiques ètiques i la perspectiva de gènere i el principi d'igualtat entre hòmens i dones.
- Integrar els principis de seguretat del pacient en totes les activitats relacionades amb l'atenció d'infermeria oncològica.
- Elaborar i manejar els escrits, informes i procediments d'actuació més idonis per als problemes suscitats enfront de la patologia oncològica. Adquirir les habilitats personals que faciliten la inserció i el desenvolupament professional en l'àmbit de la infermeria oncològica.
- Ser capaç d'identificar les necessitats, diagnòstics i situacions de risc en cada una de les etapes de la malaltia oncològica.
- Adquirir i comprendre els coneixements i ser capaçs d'aplicar-los per a assessorar en matèria de delictes contra la Hisenda Pública i la Seguretat social, així com de desenrotllar l'acusació, defensa o enjudiciament dels mateixos.
- Conèixer i diferenciar les particularitats de l'atenció i l'atenció de les persones amb patologia oncològica.
- Investigar i treballar de manera holística, garantint els drets i respectant les creences i voluntat de les persones davant d'un procés de càncer.
- Conèixer i distingir la importància dels aspectes ideològics i de gènere en el maneig integral i multidisciplinari del fenomen oncològic.
- Dissenyar i planificar accions educatives per a facilitar i recolzar la salut de grups i individus. Fomentar en contextos acadèmics i professionals, l'avanç tecnològic, social o cultural dins d'una societat basada en el coneixement i en el respecte a a) Els drets fonamentals i d'igualtat d'oportunitats entre hòmens i dones i la utilització d'un llenguatge no sexista, b) Els principis d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat i c) Els valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.
- Valorar les necessitats del binomi pacient/família i prestar cures d'infermeria en els aspectes psíquics, socials i espirituals del pacient i família, proporcionant seguretat i fomentant l'autoestima, prestant especial atenció a millorar el nivell de comunicació entre el personal d'infermeria i el pacient/família amb una patologia oncològica.

- Aconseguir participar activament en la informació al pacient i la seua família sobre les exploracions i tractaments, els seus drets com a pacient i tot allò que s'ha relacionat amb els processos oncològics.
- Participar activament amb l'equip multidisciplinari, aportant la seua visió d'expert en l'àrea de cures durant l'atenció al pacient en el procés oncològic.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Al finalizar el estudio de la materia el alumnado será capaz de:

El alumnado será capaz de identificar y aplicar la asertividad como método eficaz para enfrentarse a las dificultades de interacción tanto con el paciente oncológico como con sus familias.

El alumnado será capaz de aplicar la asertividad en la identificación de las necesidades, diagnósticos y situaciones de riesgo en cada una de las etapas de la enfermedad oncológica.

El alumnado será capaz de establecer un plan de actuación que permita satisfacer las necesidades detectadas en el paciente/familia afectados por una patología oncológica implementando una comunicación fluida.

El alumnado será capaz de distinguir los procesos psicológicos frecuentes dentro del proceso oncológico adaptando la atención sanitaria para facilitar el cuidado integral de las personas.

El alumnado será capaz de diferenciar las repercusiones de la enfermedad oncológica en los pacientes y familiares y el uso de medidas de apoyo.

El alumnado será capaz de implementar acciones educativas para el afrontamiento de las situaciones de crisis en las personas con problemas oncológicos

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. 1. La enfermería y las representaciones sociales del cáncer y del enfermo oncológico

1.1. Imagen social del enfermo oncológico.

1.1.1. Clarificación conceptual

1.1.2. Abordaje desde la investigación

1.2. Repercusiones de la enfermedad oncológica en los pacientes y familiares: autoestima, comunicación, estilos de afrontamiento y crisis.

1.2.1. Clarificación conceptual

1.2.2. Abordaje desde la investigación

2. El personal de enfermería y la intervención en crisis

- 2.1. El cáncer como crisis situacional
- 2.2. Intervención enfermera en la crisis situacional
- 2.3. Entrenamiento en HHSS y asertividad para el personal de enfermería.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	26,00	100
Seminaris	15,00	100
Tutories reglades	4,00	100
TOTAL	45,00	

METODOLOGIA DOCENT

Para el desarrollo de la asignatura, se propone la siguiente metodología de enseñanza- aprendizaje:

La metodología de esta asignatura variará en función del contenido de cada uno de los núcleos temáticos que la componen. De esta forma se incluirán clases expositivas teóricas, casos prácticos, rol playing, trabajo cooperativo tutelado, soporte audiovisual y tutorías, en función de los objetivos docentes perseguidos en cada momento

Las Clases expositivas teóricas. Tienen por objetivo ayudar a conseguir competencias de carácter cognitivo así como la identificación de conceptos y procesos clave mediante sesiones participativas y demostrativas, dirigidas al debate y aclaración de los conceptos básicos contenidos en la asignatura. Se utilizarán diferentes técnicas de grupo como el brainstorming (tormenta de ideas), el rol playing la discusión y el debate, acentuando los pro y contras sobre el tema propuesto, así como, se efectuarán preguntas para provocar el recuerdo y/o facilitar la comprensión.

Si la situación sanitaria lo requiriera la docencia pasaría a ser on line ,de la totalidad o de parte de la materia avisándose con tiempo suficiente al alumnado.

Trabajo cooperativo tutelado.

El aprendizaje basado en problemas (ABP), es un método de enseñanza-aprendizaje cuyo punto de partida es un problema o caso que plantea el profesorado y que el/a estudiante ha de resolver para desarrollar las competencias propuestas.

Tutorías.

Pretenden la atención de forma individual o en pequeños grupos como instrumento impulsor del aprendizaje y asesoramiento de todo lo que está implícito o tiene relación con los contenidos propuestos. Para una mejor atención es importante solicitar previamente la tutoría.

AVALUACIÓ

La evaluació de la assignatura serà continua (100% de la nota).

La evaluació serà sumativa contemplarà tres apartados:

Apartado 1: notes obtenides per la presentació i defensa de treballs individuals y/o col·lectius (80%);

Apartado 2: nota obtenida per la assistència i participació activa en les classes (10%)

Apartado 3: autoevaluació del alumne sobre el seu propi desenvolupament (10%).

Per a superar la assignatura serà necessari obtenir al menys un 5 en la suma de les tres apartados, no existint requisit de nota mínima en cap dels

REFERÈNCIES

Bàsiques

- BALLESTER, R.; GIL M.D. (2002). Habilidads sociales. Evaluación y tratamiento. Madrid Síntesis.
- CABALLO, V. E. (1995). Manual de evaluación y entrenamiento de las habilidades sociales. Madrid, Siglo Veintiuno.
- GIL, F.; LEON, J.M. & JARANA, L. (1992). Habilidads sociales y Salud. Madrid, Eudema.
- GUTIÉRREZ, J.D. La teoría de las representaciones sociales y sus implicaciones metodológicas en el ámbito psicosocial. Psiquiatría Pública 199; 10(4), 211-219.
- OVEJERO, A. (1990). La relación entre el profesional de la salud y el enfermo.
- PERERA, M. A propósito de las representaciones sociales: apuntes teóricos, trayectoria y actualidad. Informe de investigación. CIPS, 1999. La Habana. Extraído el 20 de septiembre de 2007 desde http://www.psicologia-online.com/articulos/2007/representaciones_sociales.shtml
- RODRIGUEZ MARIN, J (2001): Psicología Social de la Salud. Madrid. Síntesis Psicología. 2ª Edición.
- RUBIN, B. Y BLOCH E. L. (2001) Intervención en crisis y respuesta al trauma. Teoría y práctica. Bilbao: Desclee de Brouwer

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. CONTINGUTS

Se mantienen los mismos que en formato presencial, varía la metodología docente dependiendo de la situación en las que se encuentre en el momento de la impartición.

2. VOLUM DE TREBALL I PLANIFICACIÓ TEMPORAL DE LA DOCÈNCIA

No se modifica el volumen de Trabajo respecto a la guía docente original.

3. METODOLOGIA D'ENSENYAMENT-APRENENTATGE

PER A TOT L'ESTUDIANTAT

- *S'emprarà la metodologia d'aula inversa. / - Se seguiran classes per videoconferència síncrona*
- *Es realitzaran presencialment les activitats pràctiques i tutories col·lectives establertes en la guia docent.*
- *Les tutories individuals seran preferentment virtuals.*
- *En el cas que la situació sanitària imposara que la totalitat de la docència es desenvolupara online, se substituiran totes les sessions per pujada de materials a Aula virtual, videoconferència síncrona o transparències locutades. En el cas de les activitats pràctiques, es garantirà la interacció amb l'estudiantat mitjançant videoconferència o fòrum o chat en aula virtual. Donat el cas, les adaptacions corresponents seran comunicades a través de l'aula virtual per l'equip docent de l'assignatura.*

PER A ESTUDIANTAT VULNERABLE O AFECTAT

S'adaptarà la metodologia a les següents activitats no presencials:

- *Seguir classes per videoconferència síncrona*
- *Treballs individuals assignats*
- *Tutoria per videoconferència*

4. AVALUACIÓ

Es mantenen els criteris de la guia docent quant a la ponderació de l'avaluació de cada tipus d'activitat. En cas d'estudiantat vulnerable o afectat, la proporció de qualificació de les activitats de grup avaluables es traslladarà a activitats individuals.

En cas que la situació sanitària imposara que la prova final es desenvolupara online, es proposarà una avaluació per la següent modalitat:

- *Prova escrita individual per tasca síncrona mitjançant qüestionari en Moodle per aula virtual.*

5. REFERÈNCIES (Recursos bibliogràfics i documentals)

Es manté la bibliografia existent en aula virtual. Si la situació sanitària imposara tancament de biblioteques, es facilitaria material de suport a través de l'aula virtual.